של זהב אע"פ שהוא מבוקר מבערב א) מבקרין אותו לאור אבוקות א] *מי ב שזכה (א) בדישון מזבח הפנימי ובדישון המנורה היו מקדימין וד' כלים בידם הטני והכוז (ג) ושני מפתחות, הטני דומה לתרקב של זהב מחזיק קביים וחצי, ג והכוז דומה לקיתון גדול של זהב, ושתי מפתחות: *אחד שהוא ב] יורד ג] באמת השחי ואחד שהוא פותח כיון, בא לו לפשפש הצפוני ד שני פשפשין היו לו לשער הגדול ג] אחת בצפון ואחת בדרום, שבדרום לא נכנס בו אדם (ג) ד] (עליו) הוא מפורש ע"י יחזקאל שנאמר ה ויאמר אלי ה' השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש אל יבא בו כי ה' אלהי ישראל בא בו והיה סגור, נטל את המפתח ופתח את הפשפש ונכנס להתא ומהתא להיכל עד שמגיע לשער הגדול, הגיע לשער הגדול העביר את הנגר ואת הפותחות ופתחו, ו לא היה ה] שוחט השוחט עד ששומע שער גדול שנפתח, מיריחו היו שומעין קול שער גדול שנפתח מיריחו היו שומעין קול מגריפה ו] א)(מיריחו היו שומעין קול השיר) מיריחו היו שומעין קול בן ארזה מקיש בצלצל מיריחו היו שומעין קול החליל מיריחו היו שומעין קול גביני כרוז מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור ז] מיריחו היו שומעין קול השיר מיריחו היה שומע קול השופר וי"א ב) אף קולו של כ"ג בשעה שהוא מזכיר את השם ביה"כ מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת, ג) א"ר אלעזר בן דגלאי עזים היו לאבא בערי המכוור והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת ח] [מי שזכה בתמיד משכו והולך בבית המטבחים ומי שזכו באברים הולכין עמו, ז בית המטבחים היה לצפונו של מזבח ועליו ח' עמודים ננסים ורבעים של ארז על גביהן ואנקלאות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים לכל אחד ואחד, שבהן תולין ומפשיטין על שולחנות של שיש שבין העמודים] מי שזכה בדישון מזבח הפנימי ח נכנס ונטל את הטני והניחו לפניו והיה חופן ונותן לתוכו, ובאחרונה כיבד את השאר לתוכו והניחו ויצא, ט מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא ב' נרות (מזרחית) [מערבית] ט] דולקין מדשן את השאר ומניח את אלו דולקין במקומן י מצאן שכבו מדשנן ומדליקן מן הדולקין כ ואח"כ מדשן את השאר), ואבן היתה לפני המנורה ובה ג' מעלות שעליה כהן עומד ומטיב את הנרות ומניח את הכוז על מעלה שניה ויצא:

הדרן עלך אמר להם הממונה

לא היו כופתין את הטלה אלא מעקידין אותו מי שזכו באברים אוחזין בו וכך היה עקידתו: ראשו לדרום ופניו למערב והשוחט עומד במזרח ופניו למערב. י] ג של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה, של בין הערבים היה נשחט על קרן מזרחית צפונית על טבעת שנייה ס) שחט השוחט וקבל המקבל, בא לו י לקרן מזרחית צפונית ונותן מזרחה צפונה, מערבית דרומית ונותן מערבה דרומה, שירי הדם היה שופך יח] (אל) יסוד דרומית

לא

א) [במשנה שבמשניות ליתא הכא אלא לקמן בסמוך ועי' עוד שם] ב) [עי' יומא כ: לט:] ג) [יומא לט: ע"ש] ד) מנחות כט׳ ס) [יומא כה:] ו) יומא יד:

תורה אור

פתוחות לו כקיטוניות פתוחות לטרקלין כדמפרש במסכת מדות (דף לד׳) וכן הלשכות המטויות כאן לשכת הטלאים דהכא הוא לשכת טלה קרבן דתנן במדות והא דתנן התם שהיא דרומית מערבית לבית המוקד רמי לה בפ"ק דיומא (דף טו:) ומשני ספיר (ד) מזרחית צפונית בה גנזו בית חשמונאי את אבני מזבח ששקצום מלכי יון שהיא לשכת בית החותמות דתנן הכא ובה גנזו ולשכת בית המוקד הוא הנקרא בית המוקד קטן היא לשכה שיורדין בה לבית הטבילה כדתנן במדות והכהן הטובל שם מיד כשעולה מבית הטבילה היה מתחמם באותה לשכה ומסתפג וזה בית הטבילה אינו בית הטבילה יג] *דמעילה האמור בפרק קמא והרבה בית טבילה היו להם כדי שיוכלו הרבה כהנים לטבול בהרבה מקומות: לשכת החותמות · שמצניעין שם חותמות של לוקחי סלתות ונסכים מן יג]

כאן חסר מפירוש המשנה עד סוף הפרק

לא היו כופתין את הטלה · בשעת שחיטה ד' רגלים יחד וטעמא יד] בגמ': אלא מעקידים אותו יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם: מי שזכו באברים אוחזין בו · בשעת שחיטה ומסייעין אותו: ראשו · של טלה לדרום עזרה אצל מזבח טו] (ופניו) ורגליו אצל צפון עזרה ופניו למערב שצריך שיהא בית שחיטתו כלפי מערב דכתיב ושחט אותו לפני ה' וראשו של טלה לדרום עזרה אצל מזבח (עזרה) צריך שיתקרב אצל מזבח דכל כמה שיכולין ליקרב לד הראש אצל המזבח מקריבין אותו דכתיב ושחט אותו על ירך המזבח צפונה אצל המזבח: השוחט עומד טז] (במזבח) [במזרח]· על קרן צפונית ופניו למערב והמקבל עומד כנגדו באלכסון ומצדד כדי שיהא פניו כלפי דרום: תמיד של שחר היה נשחט על קרן צפונית מערבית על טבעת שניה · שהשמש באה מן המזרח לפיכך מושכו השוחט לצד מערב להרחיקו מן הכותל מזרחית בכל יכולת מפני שהגגלים גבוהים והחמה של שחרית בשיפולו של רקיע (ועל) [ולל] (ס) הכותל עומד כנגד קרן צפונית מערבית לסוף אורך המזבח אצל ההיכל צפונית משום דקדשי קדשים שחיטתם בצפון על ירך המזבח צפונית ובעינן שחיטה כנגד המזבח ולא חולה לו יז] שם היה המטבחים: טבעות קבועות ברצפה לתת ראש הבהמה לתוכן והם כ"ד כמנין המשמרות ומקומן כ"ד אמות מן הדרום לצפון קבועות בו' סדרים של ד' טבעות הוי כ"ד ורחוק הסדר הראשון מן המזבח ה' אמות ומאותו סדר עד כלות ו' סדרים כ"ד אמות והכי תנן במסכת מדות (דף לו׳) וטבעות היו לצפון (ו) ו' סדרים של ד' ד' ויש אומרים ד' של ו' ו' שעליהם שוחטים את הקדשים כלומר על ידיהן שוחטים קדשים כמו שפירשנו: על טבעת שניה · לאו בטבעת שניה של סדר ראשון שהוא אצל המזבח אלא בטבעת ראשונה שהוא

שהוא אצל הקרן בסדר השני המשוכה לצד צפון ופני השוחט ולצד בהמה לצד מערב לפון באלכסון כדי שלא יעכב אור השמש לבא וטעמא דבטבעת שניה שהיא מתרחקת מן המזבח שגבוה עשרה שיוכל לראות דרך עליו השמש ויותר מכאן לא היה צריך להרחיק ואם היה שוחט בסדר הראשון א"כ היה המזבח מעכב אור השמש לבא על ידו של שוחט שהרי המזבח גבוה י' אמות וסדר ראשון של טבעות אינו רחוק מן המזבח אלא ח' אמות: תמיד של בין הערבים על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה · שהרי בערב הלכה לה בלד מערב הילכך צריך להמשיך מקום שחיטה למקום שכלה המזבח לצד צפונית מזרחית וכמה שיתרחק יותר תבא החמה על ידו ובגמ' נפקא לן שצריך שוחט לשחוט לאור היום: בטבעת שניה · בשביל הטעם שפירשנו בתמיד של שחר: שחט השוחט וקבל המקבל · לזרוק ובא לו המקבל לקרן מזרחית צפונית נתן מזרחית צפונית יח] שעולה בכבש שהוא בדרום ופונה לימין פוגע בקרן דרומית מזרחית תחלה ושם א"א ליתן משום דעולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לה יסוד כדנפקא לן בזבחים (דף נג:) ומקיף ובא עד מזרחית צפונית ונותן ואמר בזבחים (דף סב:) כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין ונפקא לן ממעלות הסוים קדים אע"ג דבמתן דמי עולה אינו עולה בכבש דהא על הרלפה עומד והכלי בידו וזורק למרחוק כדכתיב וזרקו דהא למטה מן החוט [הסיקרא] הוא נותן אפילו הכי כיון דבחטאות שניתנות ע"ג הקרנות למעלה יט] ושם צריך לעלות לכבש דרך הדרום ופונה למזרח דרך ימין וה"נ בכל הדמים אע"פ שניתנין למטה מתחיל להקיף דרך הדרום שהוא פניו של מזבח בפתח כניסת הבית ומשם פונה לימין בקרן מזרחית צפונית ואחר כך למערבית דרומית ונותן למערבית דרומית כמלא מקיף את המזבח דרך ימין מזרח לפון ואח"כ למערבית דרומית כך פי' הרב רש"י בסדר יומא בפ"ק (דף יז) : שירי הדם [היה] שופך על יסוד דרומית · דכל הניתנין על מזבח החיצון שירים שלו נשפכין על יסוד דרומית וכן מוכיח בזבחים (דף נג׳) דאמרינן טעמא גבי שעיר נשיא ולמד ירידתו מן הכבש ליליאתו מן ההיכל מה יליאתו מן ההיכל בסמוך לו דהיינו יסוד מערבי שכנגד הפתח ונפקא לן מקרא דכתיב אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד אף ירידתו מן הכבש בסמוך דהיינו יסוד דרומית וכיון דבחטאת צריך לו לשפוך על יסוד דרומית ה"נ בכל הדמים אף על פי שאין עולין על הכבש בשביל זריקתן שיריהן נשפכין אל יסוד דרומית שהרי מתן דמן בהקפת ימין כמו כן באותן שעולין ע"ג כבש : [עד] עכשיו פירש לך שחיטתו וזריקתו מכאן ואילך מפרש סדר הפשטו וניתוחו וכילד מעלין את האברים לכבש :

לא

ספ"ק דיומא יח: [פי' במשנה שבמשניות וברמב"ם]

רבינו גרשום

עמודין ננסין · עמודין נמוכין: ורביעין של ארז: (הנרות)[הניחו]קנים של ארז על גביהן מזו לזו: ואונקליות של ברזל מסמרים ושלשה סדרים של מסמרים היה לכל אחד של אותן רביעין: ושני מפתחות אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון · כלומר שתי פתחים היה לפיתחו של (אולם) [היכל] אחד מבפנים ואחד מבחוץ אותו שבפנים היה צריך להושיט ידו עד בית השחי עד המרפק קודם שהיה יכול לפותחו ומנעול החיצוני כיון שמשים הספתח פותח לאלתר: פשפשין · פתחים קטנים הפתוחים לתאים שבשבי החומה · לשער הגדול של היכל : קול המגרפה · אותה דאמרינן בערכין שהיו בה עשרה נקבים שכל אחד מוציא י' מיני זמר : חליל וצלצל · כלי זמר : כיבד השאר חדשן לתוכו · לאמצעיתו של מזבח ולקחו והניחו בתוך הטני ויצא : ומצא שני נרות מזרחים · שלפני מזרח שעדיין דולקין מדשן את השאר אותן שכבו קודם הבקר עורך מה שנשאר מן הפתילה ופסולת מן השמן לחוץ ונותן בה פתילה חדשה ושמן ומניח אלו אותן שדולקין במקומן: מצאו שכבו · אותן שנים והאחרים עדיין דולקין : מדשנן · לאלו שנים ומדליקן מן הדולקין ואח"כ מכבה את השאר הדולקין ומדשנן ומניח כל הדישונין הפסולת בתוך הכוז ומניח את הכוז על מעלה שניה ויצא ולאחר הקטרת הקטורת חוזר לשם כדקתני לקמן בהחלו עולין במעלות האולם נכנס ומצא ב' נרות מזרחים דולקין מדשן את המזרחי היה מכבה לאלתר ומדשנו ומניח את המערבי דולק שממנו היה מדליק כו' נטל את הכוז והשתחוה ויצא א) ע"ש עביד לה חוות כדי שתהא הרוח מנשבת בת באותה חוות ותדלק יפה : סקומות סקומות עבדי · כלומר דבחוות נמי מציתין : סליק

לא היו כופתין את התלה ·

א) שייך לעיל ע"א לסוס"ב

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"א מהלכות תמידין ומוספין הל' ס :

ו ב מיי' שם פ"ג הל' ד :

ז ג מיי' שם הלכה טו :

ח ד מיי' פ"ד מהל' בית הבחירה הל' ו :

ט ה מיי' פ"ו מהל' תמידין ומוספין הל' א :

י ו מיי' פ"ה מהל' בית הבחירה הלכה יג והל' טו :

יא ז מיי' שם פ"ה הלכה יג :

יב ח מיי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הל' ו :

יג ט מיי' שם הלכה טו :

יד י מיי' שם הלכה יז :

טו כ מיי' שם הלכה טו :

טז ל מיי' פ"ג מהל' בית הבחירה הל' ח :

א מ מיי' פ"א מהל' תמידין הל' י :

ב נ מיי' שם הלכה א :

ג ס מיי' פ"ה מהלכות מעה"ק הלכה ו :

שיטה מקובצת

א] אבוקות מי שזכה בתמיד משכו והולך לבית המטבחים ומי שזכו באברים הולכין אחריו לבית המטבחיים ובית המטבחיים היה לצפונו של מזבח ועליו ח' עמודים ננסים ורבעים של ארז על גביהן ואונקלות של ברזל היו קבועין וג' סדרים היו בכל אחד ואחד שבהם תולין ומפשיטין על שלחנות של שיש שבין העמודים מי שזכו בדישון המזבח והמנורה וכו' : ב] יורד לאמת השחי את ב' נמחק : ג] הגדול אחד בצפון : ד] אדם מעולם ועליו הוא מפורש ע"י יחזקאל ויאמר תיבת שנאמר נמחק: ה] היה השוחט שוחט עד ששומע קול שער : ו] מגריפה מירחו היו שומעין קול החליל מירחו היו שומעין קול הצלצל מירחו היו שומעין קול השיר מירחו היו שומעין קול גביני כרוז תיבות בן ארזה מקיש בצלצל נמחק : ז] לכיור · ס"א והם אמרי' הציעו תיבות מירחו היו שומעים קול השיר נמחק: ח] מתיבת מי שזכה כו' עד מי שזכה בדישון נמחק כי אין כאן מקומו ומקומו למעלה ברישא העמוד אחר תיבת אבוקות : ט] דולקין עיין בתוס' מנחות (דף פ"ז) ותשובת הרשב"א סי' אלפים ע"ם : י] למערב תמיד של : יא] שופך על יסוד תיבת אל נמחק : יב] הטבילה דלמעלה תי' דמעילה נמחק : יג] מן התוברים :

יד] וטעמא מפרש : טו] על תיבת ופניו נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו : טז] עומד במזרח על תיבת במזבח נמחק : יז] לו ושם והיה בית המטבחים : יח] צפונית שכשעולה : יט] למעלה שם אות ו' נמחק

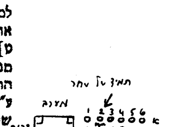

פי' הרא"ש

לא היו כופתין את הטלה · ד' רגליו ביחד ולא ב' רגלים יחד וב' ידים יחד : **אלא** מעקידים אותו · יד ורגל כעקידת יצחק : **פניו** למערב · לצד השכינה : **על** קרן צפונית מערבית · ומקרא יליף בגמ' דכתיב שנים ליום כנגד היום [במקום] שהיום מאיר והבקר שהחמה זורחת מן המזרח וכותלי המזרח מאפילין לכך היה צריך להרחיק מן המזרח : **על** טבעת שניה · והטבעת לא היתה עגולה כמו נזם אלא כמין עגולה ועותב בארץ ואין הבהמה יכולה לזוז לצדדים וששה סדרים של טבעות היו וכל סדר וסדר ד' טבעות כנגד כ"ד משמרות לכל משמר טבעת [מיוחד] ובאחם על טבעת שניה לפי שהמזבח היה מאפיל על טבעת ראשונה לכך היה מרחיק קצת מן המזבח : **מזרחית** צפונית ומערבית דרומית · היה לשם יסוד ונותן שם ב' מתנות שהן ד' שמתפשטין לד' רוחות המזבח אבל קרן דרומית מזרחית לא היה יסוד ומה שמתחיל בקרן מזרחית צפונית לפי שהוא מקום לשחיטה וגם מסיים בקרן מערבית

פירוש הראב"ד

דכתיב לחם אשה ריח ניחוח לה' ונראה כי זה שער המקדש החיצון לא היה קדושת העזרה שלא היה יכול לישב בו כמו בעזרה · אלא יותר היה אדם צריך לנהוג בו קדושה משאר מקום שהוא חוץ לעזרה כדמפרש קרא גופא טעמא שה' אלהי ישראל בא בו · ולא לישב כ"א לנשיא היינו מלך ודוקא לאכול בו לחם שהיה לפני ה' תמיד כמו הקרבן שהוא סעודת מצוה אבל סעודת הרשות וישיבה שאינה של מצוה לא הותר באותו מקום אף למלך ותדע לך שזה השער לא היה שער של העזרה שהרי בשער החצר הפנימית שהוא עזרה ממש לשם כתיב ועשו את הכהנים את עולתו ואת שלמיו אבל שער המקדש החיצון לשם לא היתה עושין עולתו ושלמיו כי לא היתה א עזרה · ובתו' צרפת מקשים בשם ר' אלחנן בן הר' יצחק ז"ל אהא דקתני בסוטה בפ' ואלו נאמרין בשמיני במוצאי שביעית עושין לו בימה של עץ ויושב עליו שנאמר מקץ וגו' · עד אגריפס המלך עמד וקבל וקרא מעומד ופריך בגמ' עומד מכלל יושב והא אמר מר אין ישיבה בעזרה וכו' ומוקי לה בעזרת הנשים דמאי קשיא ה"ל למימר דכשהיה יושב על הבימה היתה עשויה כמו גג גבוה הרבה ואמר רב בפרק כיצד צולין דגגין לא נתקדשו והרי הוא יכול לישב בטוב ותירץ בשם הר' יצחק אביו ז"ל דכיון שלא היה דבר קבוע בעזרה שהרי לפי שעה היה נותן אותו בימה דלאחר כן היו שומטין אותה מיד מפני שלא היתה עשויה אלא למושב בעלמא לפ"ז לא היתה חלוקה משאר קדושת העזרה שהרי ע"כ צ"ל דלא חשיב ההוא בנין דבר של קבע שאם היא חשיב בנין של קבע הוה אסור כדאמרינן לקמן שאין בונין אכסדרה של עץ בעזרה' ולי נראה דבלאו הכי לא תקשי שאפילו א"ת שהוא בנין קבע אעפ"כ גג הבימה היא קדוש כשאר קדושת העזרה שהרי אפי' למ"ד דעליות וגגין לא נתקדשו היינו אותן שהיו באותו שעה כשנתקדשה העזרה אבל מכאן ואילך כל מה שעשה באויר העזרה שום דבר הכל קדוש דלאו כל כמיניה ע"י בנינו להפקיע קדושת העזרה שנתקדשה דבשלמא הלשכות שהיו בנוים בשעה שנתקדשו העזרה י"ל שהאויר של מעלה ע"ג לא נתקדשו מפני שהפסיקה התקרה של לשכה בין האויר שלמעלה לא קדשו אבל באותו מקום שהוה חלוק בעזרה באותה שעה אותו אויר נתקדש עד רום רקיע שאם לא נפרש כן קשיא לרב דאמר גגין לא נתקדשו מגג בית הפרוה דקי"ל דהוה בקודש א) אפי' הפרוה ב) והא ליכא למימר שהיה גגה שוה עם הקרקע

א) נראה דצ"ל דקיי"ל דהיכ קודש וכדתנן ביומא דף ל וכונן בקודש היית הפרוה וכו' · ב) עי' בתוס' יומא דף לא ע"א ד"ה וכונן ·

הגהות הב"ח (א) במשנה מבקרין אותו לאור אבוקות מי שזכה בתמיד משכו וכו' ומי שזכו באברים הולכין אחריו ובית המטבחיים וכו' של שש שבין העמודים מי שזכו בדישון מזבח הפנימי ובדישון המנורה וכו' מריח פטום הקטורת מי שזכה בדישון מזבח הפנימי נכנס ונטל כצ"ל : (ב) שם ושני מפתחות ע"ב נפרק אלו מציאות פי' רש"י שלא כפי' הר"ע ז"ל ע"ש בדף כ"ה : (ג) שם לא נכנס בו אדם מעולם ועליו הוא מפורש : (ד) מפרש ד"ה (בעמוד הקודש) אלא והנילו לי וכו' בפ"ק דיומא ומשני ספיר ומה שאמר שם מזרחית לפונית : (ה) ד"ה תמיד של שחר וכו' והחמה של שחרית בשיפולו של רקיע עומד ומאיר על הכותל כנגד קרן לפונית : (ו) ד"ה וטבעות וכו' לצפון כמזבח ו' סדרים :

הגהות מהר"ב רנשבורג א] גמ' מבקרין אותו לאור אבוקות · נ"ב כאן חסר משנה שלימה והמלאה במשניות ובגמ' כאן נשנה הסדר והמלאה לסלך ועד המלא סיפר בכן : ב] שם יורד באמת השחי · נכתב בזה עיין